

Sitä paitsi päätti kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan Helsingin uimaseuralle myöntää 6,000 markan apurahan.

Kaupunginvaltuusto myönsi ¹⁾ käyttövaroistaan 9,000 markan lisämäärärahan Alpin tiluksen kunnossapitoon.

Lisämääräraha
Alpin kunnos-
sapitoon.

Kaupunginvaltuuston evättyä ²⁾ ehdotuksen karjatalouden supistamisesta kaupungin mautiloilla teki rahatoimikamari kirjelmässä syyskuun 26 päivältä esityksen Domarbyn kartanon navettarakennuksen kuntoon panettamisesta. Täydellisestä korjauksesta olisi kustannuksia 102,400 markkaa, minkätähden ja siihen katsoen, että vastedes ehkä rakennettiin Domarbylle ja kaupungin muille mautiloille yhteinen navetta, kamari esitti Domarbyn navetan väliaikaiseen korjaukseen kaupunginvaltuuston käyttövaroista osoitettavaksi 15,100 markkaa. Tähän esitykseen myönnyttiin ³⁾. Sittemmin myönsi valtuusto ¹⁾ mainittuja korjauksia varten 5,000 markan lisämäärärahan.

Määräraha
Domarbyn kar-
tanon navetan
väliaikaiseen
korjaukseen.

5. Muut kaupungin kiinteää omaisuutta koskevat asiat.

Kirjelmässä huhtikuun 26 päivältä kansanravintohallitus huomautti olevan tärkeää, että kaupungin kaikki viljelyskelpoiset maat, puistotkin, tulevana kesänä käytettiin ravintokasvien viljelyyn; ne alueet, joita eivät yksityiset halunneet, olisi sentähden viljeltävä kaupungin toimesta ja maan viljelyskuntoon panettaminen teetettävä hätäaputyönä asiantuntevan henkilön johdossa. Kaupungin yleisten töiden hallitus siltä vaaditussa lausunnossa ehdotti edellisenä vuonna kaupunginistutuksissa toimeenpannusta viljelyksestä saatujen kokemusten nojalla sekä huomauttaen että mieluummin olisi viljeltävä suurempia yhtäjaksoisia aloja:

Kaupungin-
maan käyttö
viljelystarkoi-
tuksiin.

että Kaisaniemeen istutettaisiin noin 10,000 lantuntainta;

että Savilan puutaimistoissa varattaisiin tilaa 5,000—6,000 keräkaalin taimelle;

että toistaiseksi käyttämättömät Gumtähden lounaisosan sekä kunnalliskodin länsi- ja itäpuoliset viljelyskelpoiset alat käytettäisiin perunanviljelykseen;

että Tähtitorninmäen ja Kaivopuiston nurmialoja ei käytettäisi viljelystarkoitukseen;

että työt teetettäisiin kaupunginpuutarhurin toimesta; sekä

että puheenalaiseen tarkoitukseen osoitettaisiin 15,000 markan etuanti, jolla myös kustannettaisiin viljeltyjen alain asianmukainen vartiointi ja joka sitten korvattaisiin korjatun sadon arvolla.

¹⁾ Kvston pöytäk. 30. 12. 6. §. — ²⁾ Ks. tätä kert. siv. 33. — ³⁾ Kvston pöytäk. 15. 10. 17 §.

Toukokuun 6 päivänä asiasta antamassaan lausunnossa oli rahatoimikamari sitä mieltä, että hallitus oli osoittanut asian käytännöllisimmän ratkaisun ja hyvillä syillä esittänyt, ettei kaupungin alueella olevia istutuksia, Kaisanientä lukuun ottamatta, käytettäisi perunain eikä muiden ravintokasvien viljelemiseen. Myöhäiseen vuodenaikaan sekä siihen nähden, että oli välttämätöntä heti aloittaa tarpeelliset valmistelutyöt, oli kamari katsonut voivansa valtuuttaa hallituksen ryhtymään toimiin töiden aloittamiseksi.

Asiaa esiteltäessä teki ¹⁾ kaupunginvaltuusto päätöksensä kaupungin yleisten töiden hallituksen ehdotuksen mukaisesti, minkä ohessa valtuusto hyväksyi rahatoimikamarin toimenpiteet asiassa sekä myönsi pyydetyn 15,000 markan määrärahan, joka oli edeltäpäin osoitettava kaupunginkassasta ja sitten korvattava korjattujen tuotteiden myynnistä kertyneillä varoilla.

Sittemmin teki kaupungin yleisten töiden hallitus esityksen 31,000 markan lisämäärärahan myöntämisestä puheenalaisten viljelysten kustannusten suoritukseen, ja kaupunginvaltuusto myönsi ²⁾ anotun määrän.

Kysymys kaupungille kuuluvain maatilain oidon uudesti järjestämisestä.

Kirjelmässä kesäkuun 13 päivästä lähetti rahatoimikamari kaupunginvaltuustolle Boxbacka aktiebolag yhtiön johtokunnan tekemän ehdotuksen että yhtiön hoidossa olevain maatilain karjataloutta supistettaisiin, syystä että Vikin ja Domarbyn maatilain navettarakennukset olivat erittäin rappeutuneessa kunnossa ja uusista rakennuksista koituvain kustannusten kuolettaminen kävisi yhtiölle erittäin rasittavaksi. Kun karjatalous sinänsä ei kannattanut, ehdotti johtokunta etusijassa viljeltäväksi korsirehua, viljaa, ja juurikasveja myytäväksi, joten maatilain tuotto tuntuvasti lisääntyisi, varsinkin kun kaupungilla oli käytettävänä tätä varten tarpeellista lantaa.

Rahatoimikamari puolsi johtokunnan esitystä ja ehdotti sen tähden kaupunginvaltuuston päätettäväksi:

että Boxbacka aktiebolag yhtiön hoidossa olevilla mautiloilla on etusijassa viljeltävä korsirehua, viljaa, juurikasveja y. m., jota vastoin karjatalous on supistettava mahdollisimman vähiin;

että Boxbacka aktiebolag yhtiön johtokunta valtuutetaan mahdollisimman edullisesti myymään kaupungin omistamat karjat ja aikansa käteisellä suorittamaan kertynyt myyntihinta kaupunginkassaan; sekä

että kaupungin puhtaanapitolaitos veloitetaan etusijassa tyydyttämään Boxbacka aktiebolag yhtiön alaisten kaupungin maatilain lantatarvetta.

¹⁾ Kvston pöytäk. 21. 5. 28 §. — ²⁾ S:n 20. 8. 49 §.

Antamassaan lausunnossa elintarvelautakunta, käymättä tutki-
maan ehdotuksen pohjana olevia taloudellisia laskelmia, vastusti
sen toteuttamista, syystä että maidosta ja karjataloustuotteista
vallitsi suuri puute sekä oli syytä kaikin tavoin edistää karjan-
hoitoa lähinnä kaupunkia sijaitsevilla maatiloilla, jota paitsi yhtiön
osoittama esimerkki saattoi kehoittaa seuraamaan sitä lähiseudun
yksityisillä maatiloilla.

Asiaa esiteltäessä kaupunginvaltuusto äänestettyään päätti ¹⁾
evätä rahatoimikamarin esityksen sekä kehoittaa kamaria antamaan
ehdotuksen navettarakennuksen kuntoon panettamiseksi ²⁾.

Kun kapinan aikana oli moniainia ruumiita haudattu Eläintarhan
Mäntymäelle, sai valmisteluvaliokunta toimekseen tutkia, kävikö
terveydelliseltä kannalta katsoen salliminen pysyttää mainitun hau-
tauspaikan vai oliko ryhdyttävä toimiin ruumiiden poistamiseksi.
Terveystoimikunta, jonka lausunto oli hankittu, ilmoitti,
ettei tämän hautauspaikan voinut katsoa tuottavan kaupungille
terveydellistä haittaa; siltä varalta ettei sinne haudattuja ruumiita
tarvinnut muuttaa pois, saattoi kuitenkin lautakunnan mielestä
henkilöjen, jotka ehkä itse halusivat muuttaa jonkun omaisensa
ruumiin edellä mainitulta paikalta johonkin kaupungin hautaus-
maahan, sallia näin tehdä, sillä ehdolla että muutto toimitettiin
ennen kesäkuun 1 päivää. Kun ei Mäntymäen hautausmaata kui-
tenkaan ollut sitä tarkoitusta varten laitettu eikä kirkkolain mää-
räämässä järjestyksessä vihitty sekä kun ei sen perustamisessa, mikä
oli tapahtunut kaupunginviranomaisten luvatta, myöskään ollut
noudatettu voimassa olevan terveydenhoitosäännön määräyksiä,
päätti ³⁾ kaupunginvaltuusto, siihenkin nähden että Mäntymäen
käyttäminen hautausmaana saattoi vaikuttaa häiritsevästi Eläin-
tarhan vahvistetun järjestelykaavan toimeenpanoon, pyytää maist-
raatin toimenpidettä ruumiiden siirtämiseksi Malmin hautaus-
maahan, ollen kuitenkin henkilöt, jotka halusivat muuttaa Mänty-
mäelle haudattujen omaistensa ruumiit johonkin toiseen hautaus-
maahan, esteettömät näin tekemään, sillä ehdolla että siitä viipy-
mättä ilmoittivat maistraatille.

Edellä mainitun asian yhteydessä oli myös pantu vireille
kysymys Katajanokalla olevan n. s. Resvoyn rauhankappelin pois-
tamisesta. Asia jätettiin ³⁾ kaupunginviranomaisten ja venäläisen
kirkkohallinnon välisten neuvottelujen varaan.

Kaatuneiden venäläisten vapaustaistelijain muiston ikuistutta-
miskomitean tiedusteltua kaupunginviranomaisilta, kohtaisiko hau-
dan ja muistomerkin laittaminen kaatuneille vapaussankareille

Mäntymäelle
luvattomasti
laitetut hau-
tauspaikat.

Kysymys n. s.
Resvoyn rau-
hankappelin
poistamisesta

Evätty anomu
hautapaikan
y. m. luovutta-
misesta Kaiv-
puiston val-
leilta.

¹⁾ Kvston pöytäk. 20. 8. 64 §. — ²⁾ Ks. tätä kert. siv. 31. — ³⁾ Kvston pöytäk.
7. 5. 53 §.

Kaivopuiston läntisille valleille estettä, päätti ¹⁾ kaupunginvaltuusto olla tätä anomusta huomioon ottamatta.

Kysymys
eräiden n. s.
sapöörikasar-
min rakennus-
ten käytöstä.

Kirjelmässä kesäkuun 15 päivältä maistraatti ilmoitti senaatin toukokuun 24 päivänä myöntyneen maaherran esitykseen, että neljä Venäjän sotalaitoksen aikaisemmin käyttämällä sapöörikasarmien alueella korttelin n:o 217 pohjoisosassa sijaitsevaa rakennusta (kasarmirakennus, talousrakennus, yksi asuinrakennus ja yksi tallirakennus) annettaisiin poliisilaitoksen käytettäväksi kolmannen poliisiaseman poliisikouluksi, miehistön majapaikaksi y. m. tarpeisiin, sillä ehdolla että kaupunki, joka voimassa olevain säännösten mukaan on velvollinen hankkimaan poliisilaitokselle sopivat huoneistot, piti huolta tarpeellisista korjaus- ja muutusrakennustöistä sekä piti kunnossa rakennukset ja rajakkaiset katuosat. Senaatti varasi itselleen oikeuden sopia kaupunginviranomaisten kanssa mainittujen rakennusten vastaisesta vuokrasta.

Sittenkuin rakennuskonttori oli saanut toimekseen teettää kiireellisimmät korjaustyöt kaupungin käytettäväksi annetuissa rakennuksissa, ilmoitti kaupungin yleisten töiden hallitus poliisilaitoksen vaatimista korjaustöistä olevan kustannuksia kaikkiaan 191,000 markkaa. Hallitus ehdotti että, paitsi jo toimitettuja korjaustöitä, joista oli ollut kustannuksia 30,000 markkaa, teetettäisiin ainoastaan välttämättömimmät työt, jotta rakennuksia voitaisiin käyttää poliisilaitoksen tarpeisiin. Tähän myöntyen kaupunginvaltuusto päätti ²⁾ senaatille tehdä esityksen, että kaupunki saisi edellä mainitut n. s. sapöörikasarmien rakennukset 10 vuodeksi käytettäväkseen poliisilaitoksen tarpeisiin, sillä ehdolla että kaupunki sitoutui panettamaan rakennukset tarkoituksen mukaiseen kuntoon sekä pitämään ne samoin kuin paikkaan rajoittuvat katuosatkin kunnossa. 1919 vuoden budjettiin olisi merkittävä 97,000 markkaa mainittujen kasarmirakennusten korjauksia varten.

Venäjän val-
tion kiinteis-
ten hoito.

Kapinan kukistamisen jälkeen antoi kaupunginvaltuusto rahatoimikamarin tehtäväksi väliaikaisesti hoitaa niitä Helsingin kaupungissa olevia Venäjän valtion kiinteistöjä, joita ei käytetty sotilaallisiin tarkoituksiin. Sittenkin kuitenkin kamari kirjelmässä huhtikuun 19 päivältä pyysi vapautusta tästä tehtävästä, koska valtio oli asettanut toimikunnan hoitamaan mainittuja kiinteistöjä. Valtuusto myöntyi ³⁾ anomukseen.

Helsingin ja
Hangon—Hy-
vinkään radan
välisen rauta-
tielinjan ko-
neellinen tut-
kimus.

Kaupunginvaltuustolle osoitetussa, heinäkuun 18:ntena päivättyssä kirjelmässä senaatin kulkulaitostoimituskunta mainitsi, että oli ollut kysymys leveäraiteisen rautatien rakentamisesta Helsingistä Hangon—Hyvinkään rautatien Ojakkalan pysäkillä. Kun puheena

¹⁾ Kvston pöytäk. 7. 5. 24 §. — ²⁾ S:n 10. 12. 4 §. — ³⁾ S:n 25. 4. 11 §.

olevasta rautatiestä nähtävästi tulisi paikallisrata ja sen suurin merkitys oli siinä, että alue, mistä Helsingin kaupunki saa elintarpeita ja muita tarvikkeita, tuntuvasti laajenisi, sekä kun valtiolla oli useita rautateitä rakenteilla ja se niinkään oli ryhtynyt teettämään muita yleisiä töitä, joihin oli sidottuina sekä yleisiä varoja että valtion palveluksessa olevat teknilliset työvoimat, ehdotti toimituskunta, että Helsingin kaupunki, katsoen suunnitellusta radasta kaupungille koituvaan hyötyyn, tutkituttaisi Pitäjänmäen asemalta Ojakkalan pysäkillä kulkevan ratasuunnan sekä laadituttaisi radan täydellisen suunnitelman, ja ilmoitti toimituskunta samalla hallituksen suostuvan ottamaan puolella määrällä osaa tutkimuksesta ja suunnitelmain laatimisesta johtuviin menoihin.

Antamassaan lausunnossa kaupungin yleisten töiden hallitus yhtyi kaupunginasemakaava-arkkitehdin ja rakennuskonttorin työpäällikön antamaan lausuntoon, jossa huomautettiin, että kaupungille voisi olla suurempaa hyötyä uudesta rautatiestä, jos se lähtisi rautatiehallituksen suunnittelemalta Fredriksperin aseman ja Käpylän pysäkin väliseltä järjestelyratapihalta, joten rata koskettaisi niitä kaupungille kuuluvia alueita, m. m. Domarbyn kartanoa, jotka nykyään olivat vailla mukavaa yhteyttä kaupungin keskuksen kanssa. Tiedusteltaessa, miten rautatiehallitus suhtautui tällaiseen ehdotukseen, oli ratatirehtööri kuitenkin jyrkästi vastustanut muuta lähtökohtaa kuin Pitäjänmäkeä, koska Fredriksperin pohjoispuolelle suunniteltu ratapiha oli aiottu yksinomaan tavaraliikennettä varten. Edelleen huomautettiin lausunnossa, että useat syyt puolisivat koko ratasuunnan siirtämistä koillista kohti ja sen liittämistä Hangon—Hyvinkään rataan Otalammen aseman kohdalla Ojakkalan pysäkin sijasta. Tässä tapauksessa radan kokonaispituus lyhenisi, rata koskettaisi viljavampia ja taajemmin asuttuja seutuja, mikä seikka vastaiseen elintarpeiden tuontiin nähden ei ollut vailla merkitystä, jota paitsi Otalampi näytti Ojakkalaa luonnollisemmalta lähtökohdalta, jos rataa vastedes jatkettaisiin Pusulaan ja Somerolle. Edellä esitettyjen näkökohtain johdosta kaupunginasemakaava-arkkitehti ja työpäällikkö alistivat, eikä olisi syytä tutkituttaa kaksi tai ehkä kolmekin eri ratasuuntaa, jotta lopullinen suunta voitaisiin helpommin määrätä. Kolmen eri ratasuunnan tutkimisesta laskettiin silloisin työpalkoin olevan kustannuksia noin 100,000 markkaa.

Rahatoimikamarin syyskuun 5 päivänä tekemän esityksen mukaisesti kaupunginvaltuusto päätti ¹⁾:

antaa kaupungin yleisten töiden hallituksen tehtäväksi heti

¹⁾ Kvston pöytäk. 24. 9. 22 §.

toimittaa Helsingin kaupungin ja Hangon—Hyvinkään radan välisen leveäraiteisen radan koneellisen tutkimuksen, joka myös käsittäisi sekä kulkulaitostoimituskunnan mainitseman että hallituksen ehdottamat suunnat, ollen suurinta huomiota pantava toivomukseen, että rata koskettaisi kaupungille kuuluvia maa-alueita;

antaa hallituksen käytettäväksi tähän tarkoitukseen 100,000 markkaa; sekä

antaa rahatoimikamarin toimeksi, sittenkuin työ on suoritettu, ilmoittaa lopullisesti tarvittavan rahamäärän sekä ryhtyä toimiin valtion kustannusosuuden perimiseksi.

Kaupungin
satamaolojen
järjestäminen.

Maaliskuun 27:ntenä 1917 päivätyssä esityksessä ¹⁾ kaupungin yleisten töiden hallitus teki kaupunginvaltuustolle ehdotuksen Vanhankaupunginlahden, Sörnäsän niemekkeen sekä Santa- ja Busholman satamaolojen järjestämisestä.

Sen johdosta että Sörnäsissä sijaitseville rantasilloille oli alettu purkaa huomattavia kivihiilimääriä, oli sikäläinen puutavaraliike tuntuvasti estynyt, minkätähden mainittua liikettä varten olisi rakennettava erikoinen satama. Rakennuskonttori oli ehdottanut puutavarasataman rakennettavaksi Sörnäsän niemekkeen itäpuolelle. Tämän kysymyksen yhteydessä oli rakennuskonttori havainnut olevan aihetta tutkia, oliko ja missä määrin Vanhankaupunginlahden länsirantaa käytettävä merenkulikutarkoituksiin. Rakennuskonttorissa oli sitä varten laadittu kaksi vaihtopuolista ehdotusta, jotka erosivat toisistaan siinä, että ehdotuksen A mukaan mainittuun rantaan, samalla kun sitä käytettäisiin teollisuustarkoituksiin ja siihen teetettäisiin rautatielaitteita, pitkin pituuttaan rakennettaisiin rantasiltoja syväkulkuisille aluksille, jota vastoin ehdotuksen B mukaan mainittua lahtea käytettäisiin ainoastaan vastaisen tehdasliikkeen paikallissatamana, johon rakennettaisiin yksinkertaisia pistolaitureja; laitoksen voisi kuitenkin viimeksi mainitussa tapauksessa helposti laajentaa ehdotuksen A mukaiseksi. Rakennuskonttorin mielestä oli ehdotus B asetettava etusijaan, syystä että Vanhankaupunginlahdelle johtava väylä oli ahdas ja lahti erittäin matala. Rakennuskonttori oli sentähden ollut sitä mieltä, että aikaisemmin päätettyjä Santa- ja Busholman laitoksia olisi laajennettava laaditun suunnitelman mukaisesti, niin että ne käsittäisivät Utterin saarenkin, joten saataisiin suuri yleinen kauppasatama. Kaupungin yleisten töiden hallitus oli katsonut voivansa puoltaa ehdotuksia Santa- ja Busholman laitosten laajentamisesta, Vanhankaupunginlahden länsirannan järjestämisestä ehdotuksen B mukaisesti sekä puutavarasataman rakentamisesta Sörnäsän itäisen niemekkeen vie-

¹⁾ Kvston pain. asiakirj. n:o 39 vuodelta 1917.

relle. Sen ohessa oli hallitus ottanut harkittavaksi, eikö Pohjois-satamassa sijaitsevia Sumpparin ja Nihdin saaria voitaisi käyttää satamalaitosten paikkana, sekä havainnut, että mainituille saarille teetettävät satamalaitokset kävisivät verraten kalliimmiksi kuin Santa- ja Busholmassa ehdotettujen töiden teettäminen; vastaisen sataman rakentamista sinne eivät kuitenkaan nyt ehdotetut Sörnäsän niemekkeen viereiset laitokset vaikeuttaisi eivätkä saattaisi mahdottomiksi.

Sörnäsän itäisen niemekkeen vierelle ehdotetussa puutavara-satamassa olisi käytettävänä noin 50,000 m² varastoalaa puutavarorille, 450 m. laituritilaa syväkulkuisille aluksille ja 360 m. laituritilaa proomuille. Kustannuksia laskettiin olevan 1,875,000 markkaa, siinä tapauksessa että pistolaurit tehtiin puusta ja Englantilaiskallio jätettiin jäljelle; jos kallio louhimalla poistettaisiin, kohoaisivat kustannukset 2,700,000 markkaan. Rakentamalla Vanhankaupunginlahteen ehdotuksen A mukainen satamalaitos, saataisiin 2,500 m. laituria 7 m. syvän veden vierellä, 21,300 m. rautatieraidetta, 44,100 m² tavaravajatilaa, 17,000 m² varasto- ja makasiini- sekä 327,100 m² tehdastontteja. Kustannukset arvattiin 13,300,000 markaksi. Vanhankaupunginlahtea käytettäessä ehdotuksen B mukaan saataisiin 540 m. laituria syvä- ja 350 m. matalakulkuisille aluksille, 9,500 m. rautatieraidetta ja 290,400 m² tehdastontteja. Kustannukset arvattiin 4,028,000 markaksi. Santa- ja Busholman laitoksissa, rakennettuina uuden ehdotuksen mukaan, saataisiin käytettäväksi 5,060 m. laituria syväkulkuisille sekä 300 m. pienemmille aluksille, 27,990 m. rautatieraidetta, 55,880 m² tavaravajatilaa, 218,340 m² tontteja yksityisiin tarpeisiin sekä 11,465 m² tonttialaa yleisiä rakennuksia varten. Kustannuksia laskettiin olevan 18,550,000 markkaa, josta määrästä kuitenkin 2,550,000 markkaa jo oli osoitettu ja enimmältä osalta käytetty.

Kaupungin yleisten töiden hallitus kajosi niinikään kysymykseen, missä järjestyksessä ehdotetut laitokset olisi teetettävä, sekä lausui käsityksensä että, katsoen puutavarainviennin erittäin pakottavaan lisätilan tarpeeseen, mitä pikimmin olisi käytävä rakentamaan satamaa Sörnäsän niemekkeen itäpuolelle, että pitkin Vanhankaupunginlahden länsirantaa tekeillä olevaa rautatietä olisi mahdollisimmassa määrässä joudutettava ja Vanhankaupunginlahden ruoppaus aloitettava sekä Santa- ja Busholmaan ehdotetuista rantasilloista Laivarannan jatkamista keskeytymättä jatkettava, samoin kuin että tarpeellisen tilan hankkimiseksi hiilikaupalle Busholman pohjoisrantaan ehdotetun hiililaiturin rakennustyö olisi lähimmässä tulevaisuudessa aloitettava. Kaikki kustannusarviot perustuivat ennen sotaa käypiin yksikköhintoihin.

Kaupungin yleisten töiden hallitus siis ehdotti, että kaupunginvaltuusto päättäisi:

puutavarain vientisataman laaditun ehdotuksen mukaisesti rakennettavaksi Sörnäsän niemekkeen itärantaan;

Vanhankaupunginlahden länsirannan järjestettäväksi pääasiallisesti edellä mainitun vaihtopuolisen ehdotuksen B mukaisesti ja siitä johtuvat ruoppaustyöt mahdollisimman pian aloitettaviksi;

hyväksyä vastamainitussa ehdotuksessa esitetyn, Itäisen viertotien ja Vanhankaupunginlahden välisen alueen tehdastonttijaoituksen ja hankkia vahvistuksen siitä johtuvalle kaupunginasemakaavan laajennukselle; sekä

Santa- ja Busholman ynnä Utterin niitä ympäröivine vesi-alueineen rakennettavaksi vähitellen ja tarpeen mukaan yleiseksi kauppasatamaksi.

Tästä esityksestä oli vaadittu rahatoimikamarin lausuntoa. Kamari lausui ¹⁾, että kaupungin yleisten töiden hallituksen tekemä ehdotus oli saattanut päiväjärjestykseen erittäin tärkeän kysymyksen. Helsinki oli maamme tärkein tuontipaikka ja sillä oli vientiinkin nähden ratkaiseva merkitys, minkätähden satamaolojen järjestämiseen täytyi panna erikoista huomiota. Pääkaupungin täytyi sodan päätyttyä olla valmis kilpailemaan useiden kauppa- ja merikaupunkien kanssa. Asia ei kuitenkaan vielä näyttänyt olevan kypsä ratkaistavaksi. Mahdollisuuksia uusien satama-alueiden aikaansaamiseen tarjosi venäläisen sotasataman poistaminen sekä Viaporin ja Santahaminan hankkiminen kaupungin haltuun. Edelleen täytyi kaupungin satamalaitosten suunnitteluun olennaisesti vaikuttaa sen seikan, mihin kaupungin teollisuustoiminta vastedes aiottiin sijoittaa. Lopuksi oli laaditut satamasuunnitelmat rajoitettu kolmeen alueeseen, jota vastoin kysymykset muiden satamain, saarien ja ranta-alueiden käyttämisestä olivat jääneet selvittämättä. Lisäksi oli tässä tärkeässä kysymyksessä ilmaantunut kaksi erisuuntaista mielipidettä; toisen mukaan olisi kaupungin pääsatama sijoitettava Santa- ja Busholmaan, toisen mukaan Vanhankaupunginlahdelle. Tämän johdosta oli ulkomaista asiantuntemusta käytettävä hyväksi ennen asian ratkaisemista, ja oli kamari pyytänyt etevältä ruotsinmaalaiselta ammattimieheltä, kapteeni H. G. Thorulfilta lausuntoa rakennuskonttorin laatimista suunnitelmista.

Toistaiseksi oli rahatoimikamarin mielestä työt, kapteeni Thorulfin lausuntoon katsomatta, keskitettävä semmoiseen, mikä joka tapauksessa oli suoritettava ja hyvin soveltui hätäaputoiksi. Kamari asetti etusijaan Sörnäsän laitokset, huomauttaen että Eng-

¹⁾ Kvston pain. asiakirj. n:o 72 vuodelta 1917.

lantilaiskallion poistaminen oli joka tapauksessa välttämätön ja että mainitusta kalliosta saadut louhoskivet voitiin käyttää Malmilta Sörnäsillä rakennettavan ja jo aloitetun rautatien penkereen perustukseksi. Nykyisten hintain ja työpalkkain mukaiset kustannusarviot kuitenkin antoivat tulokseksi rakennuskonttorin mainitsemia suuremmat loppusummat, nimittäin ehdotus A ilman Englantilaiskallion louhituttamista 7,500,000 markkaa ja ehdotus B 11,000,000 markkaa. Kun kustannukset siten olivat kohonneet moninkertaisiksi, oli kamari epäröinyt, olisiko tämän vientisataman töitä nyt aloitettava, varsinkin kun sitä varten suunniteltu tila näytti olevan sangen niukka.

Mitä taas Santa- ja Busholman satamalaitoksiin tuli, olisi XX kaupunginosan vahvistetun kaupunginasemakaavan edellyttämät työt heti aloitettava. Laadittu laajennettu suunnitelma, jonka mukaan laitokset ulotettaisiin Utterin saareen asti, kuitenkin vaativat tekemään tuntuvia muutoksia kaupunginasemakaavaan. Kamari oli sentähden ottanut harkittavaksi, mitkä kaupunginvaltuuston aikaisemman päätöksen ¹⁾ mukaiset tasoitustyöt olisi aloitettava, mihin nähden oli huomattava, että työt olisi järjestettävä niin, ettei pyydetyn asiantuntijan tehtävä vaikeutuisi. Etusijassa olisi sentähden rakennettava Laivaranta ja eräät kadut teetettävä, joten louhoskivet voitaisiin käyttää tarkoituksenmukaisesti. Vaikka mainitut työt eräissä tapauksissa ulottuisivatkin vahvistetun kaupunginasemakaavan ulkopuolelle ja semmoisia töitä esiintyisi, joiden johdosta satamalaitosta olisi laajennettava uuden suunnitelman mukaisesti, olisi ne kaikki kuitenkin järjestettävä niin, että kysymys ehdotetusta laajentamisesta jäisi avoimeksi. Santa- ja Busholman tasoitustöitä varten oli 1918 vuoden budjettiin merkitty 2,950,000 markkaa, joten uusia määrärahoja ei ollut tarpeen.

Asiaa kaupunginvaltuustossa esiteltäessä ²⁾ lausuttiin, että oli aika käydä tarkoin ja asiantuntevasti selvittämään kysymystä kaupungin satamaolojen järjestämisestä koko laajuudessaan ei ainoastaan merenkulkuteknilliseltä, vaan myös kaupalliselta ja kunnallistaloudelliselta kannalta. Täydellinen ohjelma olisi laadittava kaupungin satama-alueiden ynnä niihin kuuluvain meriliikennelaitosten kuntoon panettamiseksi, ja ohjelman laadinnassa olisi otettava huomioon ne kaupungin merenkulullisen kehityksen uudet aiheet, joita Viaporin linnoitusalueen ynnä siihen kuuluvan maa-ryhmän mahdollinen kaupunkiin yhdistäminen saattoivat tuottaa. Huomiota olisi niinkään pantava liikennelaitosten ryhmitykseen sekä siihen, miten niiden asema suhtautui kaupungin rakennettuun

¹⁾ Ks. 1917 vuod. kert. siv. 67. — ²⁾ Kvston pöytäk. 7. 5. 16 §.

alueeseen. Kaupunginvaltuusto päätti, rahatoimikamarin toimenpiteet asiassa hyväksyen:

valmistelemaan kysymystä kaupungin satamaolojen järjestämisestä koko laajuudessaan asettaa erikoistoimikunnan;

oikeuttaa tämän toimikunnan käyttämään koti- ja ulkomaisia asiantuntijoita sekä ottamaan erityisen asiantuntevan sihteerin; samoin kuin

antaa toimikunnan tehtäväksi mahdollisimman pian laatia ja kaupunginvaltuustolle esittää täydellisen ohjelman kaupungin satama-alueiden ynnä niihin kuuluvain meriliikennelaitosten kuntoon panettamiseksi.

Toimikunnan jäseniksi valitsi kaupunginvaltuusto herrat L. Krogiuksen, Paloheimon ja Stjernvallin, kauppiaat J. Kuosmasen ja J. Tallbergin sekä rahatoimikamarin edustajaksi toimikuntaan pankinjohtaja G. Estlanderin.

Kaksoisraide
Töölön tavara-
pihan sekä
Santa- ja Bus-
holman satama-
alueen väliselle
satamaradan
osalle.

Marraskuun 18:ntena päivätyssä kirjelmässä ¹⁾ rahatoimikamari teki kaupunginvaltuustolle ehdotuksen satamaradan laajentamisesta laskemalla kaksoisraide Töölön tavara-aseman ja Santa- ja Busholman välille. Vaikkei sitä puheenalaisen satama-alueen laajennusta, jota kaupungin yleisten töiden hallitus oli ehdottanut ja joka oli annettu kaupungin satamakysymyksiä pohtimaan asetetun valiokunnan harkittavaksi, pantaisikaan toimeen ja laitokset rajoitettaisiin kaupunginvaltuuston jo vahvistamaan suunnitelmaan, oli Santa- ja Busholman uusi kaupunginosa täydellisesti rakennetuksi tultuaan oleva niin laaja liikennekeskus, että sen yhteyttä maamme rautatieverkon kanssa ei voinut tyydyttävästi välittää yksi ainoa raide, jota pitkin sitä paitsi kaikki kaupungin eteläisten ja itäisten satama-alueiden liikenne kulki. Kun nyttemmin muuttuneet valtioliset olot näyttivät oikeuttavan olettamaan lähitulevaisuudessa olevan odotettavana meriliikenteen lisääntymistä sekä kaupungin sentähden kävi välttämättömäksi katsoa, että tämä liikenne mukavain satamalaitosten avulla tuli johdetuksi Helsinkiin mahdollisimman laajassa mitassa, oli satamalaitosten edelleen kehittämistä nykyisenä kalliinakin aikana suositeltava. Rahatoimikari oli sentähden menosääntöehdotukseensa merkinnyt määrärahoja Santa- ja Busholman satamarakennusten jatkamista varten. Tämän johdosta kuitenkin myös kävi välttämättömäksi ryhtyä toimiin sataman saattamiseksi parempaan yhteyteen rautatieverkon kanssa, ollen sitä varten ensiksi toimeenpantava varsinainen radan laajennus ja viimeiseksi sekä työaineiden että työn hintain vakiintumista odotellessa raken-

¹⁾ Kvston pain. asiakirj. n:o 46.

nettava tästä johtuvat katujen ylikäytävät. Eri töiden kustannukset oli laskettu seuraavasti:

Kallionlouhinta ja maankaivuu ynnä tukimuurit Smk 1,127,500: —	
Päällystys (pengerrys, ratapölkyt, vaihteet, pu-	
helin- ja merkinantojohdot, mutta ei raiteita) „	136,100: —
L. viertotien uudesti rakentaminen	„ 141,230: —
Fredrikinkadun ylikäytävän uudesti rakentaminen „	89,470: —
Lapinlahdenkadun „ „ „ „	79,040: —
Santa- ja Busholman ylikäytävän nousun tasoitus „	63,475: —
Viemäri-, vesi- ja kaasujohtojen uudistus	„ 134,620: —
Työnjohto ja sekalaista	„ 188,565: —
Yhteensä Smk 1,960,000: —	

Rahatoimikamari puolsi niinkään kaupungin yleisten töiden hallituksen ehdotusta että puheena olevan ratarakennustyön yhteydessä teetettäisiin satamaradalta pistoraide kaupungin ainespihan vierelle, minkä johdosta kustannukset rautatienaseman ja ainespihan välisestä tavarankuljetuksesta tuntuvasti vähenisivät. Pistoraitteen kustannusarvio päättyi 43,000 markkaan.

Edelleen kannatti kamari hallituksen esitystä että satamaradan laajennuksen yhteydessä teetettäisiin erinäisiä katutöitä, nimittäin Arkadia- ja Aurorakadun välisen Läntisen viertotien laajentaminen kaupunginasemakaavan osoittamaan leveyteen sekä Etelä Rautatiekadun tasoitus korttelien n:ojen 215 ja 179 ynnä Työmieskadun tasoitus korttelin n:o 167 viereltä. Näistä töistä oli laskettu olevan kustannuksia seuraavat määrät:

Läntisen viertotien laajennus ynnä satamaradan	
ylikäytävä	Smk 410,000: —
E. Rautatiekadun tasoitus korttelien n:ojen 215 ja	
179 viereltä	„ 125,000: —
Työmieskadun tasoitus korttelin n:o 167 viereltä.. „	41,000: —
Yhteensä Smk 576,000: —	

Rahatoimikamari esitti, että kaupunginvaltuusto päättäisi:

hyväksyä laaditut suunnitelmat 1) satamaradan laajentamiseksi kaksoisraiteiseksi Töölön tavara-aseman ja Santa- ja Busholman satama-alueen väliseltä osalta sekä 2) pistoraitteen rakentamiseksi satamaradalta kaupungin ainespihan vierelle;

teetettäväksi sekä mainitut työt että Läntisen viertotien laajentamisen Arkadia- ja Aurorakadun väliltä kaupunginasemakaavan mukaiseen leveyteen samoin kuin Etelä Rautatiekadun tasoituksen

korttelien n:ojen 215 ja 179 ynnä Työmieskadun tasoituksen korttelin n:o 167 viereltä;

mainittujen töiden kustannukset, yhteensä 2,579,000 markkaa, maksettavaksi 1917 vuoden obligatiolainasta sekä merkittäväksi 1919 vuoden budjettiin; samoin kuin

senaatille tehdä alistuksen sekä maksuttomain raidetarpeiden saamisesta suunnitellulle satamaraiteelle että valtioavun myöntämisestä puheena olevaa työtä varten 50 % todellisista kustannuksista tai kerta kaikkiaan 1,000,000 markkaa.

Asiaa esiteltäessä kaupunginvaltuusto hyväksyi ¹⁾ rahatoimikamarin esityksen, kuitenkin siten, että kysymys Lätisen viertotien ja satamaradan ylikäytävän laajentamisesta lähetettiin budjettivaliokuntaan. Niinikään annettiin rahatoimikamarin toimeksi lausua mielensä siitä, voitiinko ja missä määrin urakkajärjestelmää käyttää puheenalaisessa rautatierakennustyössä.

Budjettia järjesteltäessä budjettivaliokunta ehdotti ²⁾, että Lätisen viertotien ja satamaradan laajentaminen saisi jäädä toistaiseksi, joten satamaradan laajentamiseen tarvittava rahamäärä vähenisi 410,000 markalla ja olisi siis 2,169,000 markkaa. Valtuusto hyväksyi ³⁾ tämän ehdotuksen.

Brändönsaaren
ja Sörnäsän nie-
mekkeen välli-
sen sillan läpi-
kulun väliaikai-
nen järjestä-
minen.

Heinäkuun 17:ntenä päivätyssä esityksessä Brändö spärvägs-aktiebolag yhtiö anoi kaupunginvaltuuston myötävaikutusta siihen, että senaatilta voitaisiin saada lupa yhtiön kesäkuun 22 päivänä 1916 vahvistetun toimilupakirjan 8 §:ssä olevain, kääntösillan aukkoja koskevain määräysten muuttamiseen niin, että ainoastaan toinen aukko 13.5 metrin pituisin siltakaarin väliaikaisesti teetetäisiin nostosillaksi.

Oleviin tavattomiin oloihin katsoen kaupunginvaltuusto päätti ⁴⁾ puoltaa myöntymistä yhtiön anomukseen sillä nimenomaisella ehdolla, että silta-aukkoa oli katsottava väliaikaiseksi ja että yhtiö sitoutui vuoden kuluttua kaupunginvaltuuston tekemästä vaatimuksesta rakentamaan sillan toimilupaehtojen mukaisesti.

Äggelbystä
kunnalliskotiin
vievän kapea-
raiteisen radan
kuntoonpanet-
taminen.

Kirjelmässä toukokuun 10 päivältä vaivaishoitohallitus mainitsi, että venäläiset sotilasviranomaiset olivat vieneet pois kunnalliskotia varten rakennetun, Äggelbyn asemalta lähtevän raitiotien, ja oli sittemmin polttopuut ynnä muut tarvikkeet kuljetettu hevosella laitokseen. Kunnalliskotiin oli kuitenkin tarpeen yksi lisähevonen, ellei raitiotietä kaatovaunuineen voitu saada takaisin. Elokuun 15 päivänä antamassaan lausunnossa rahatoimikamari ilmoitti, että kaikki yritykset saada puheenalainen Venäjälle viety

¹⁾ Kvston pöytäk. 17. 12. 7 §. — ²⁾ Kvston pain. asiakirj. n:o 54. — ³⁾ Kvston pöytäk. 30. 12. 13 §; kvston pain. asiakirj. n:o 55. — ⁴⁾ Kvston pöytäk. 20. 8. 67 §.

raitiotie takaisin olivat olleet turhia. Kamari oli pitänyt taloudellisesti edullisempaan laskea uudet raiteet käyttämällä kaupungin varastoissa olevia raidetarpeita, kuin käyttää yksinomaan hevosia kuljetukseen, ja oli raitiotien kuntoonpanotyö jo alkanut. Rahatoimikamarin toimenpiteen hyväksyen kaupunginvaltuusto osoitti¹⁾ käyttö-varoistaan 82,000 markkaa puheenalaisen raitiotien teettämiseen.

Rahatoimikamarille osoitetussa kirjelmässä joulukuun 10 päivästä 1917 oli Osakeyhtiö M. G. Stenius anonut semmoista muutosta kaupungin ja yhtiön väliseen Hagan ja Munkkiniemen raitioteiden toimilupakirjaan²⁾, että maksu yksinkertaiselta matkalta yhtiön linjoilla olisi, matkan pituuteen katsomatta, 25 penniä. Tammikuun 10 päivänä antamassaan lausunnossa rahatoimikamari esitti, että kaupunginvaltuusto päättäisi suostua semmoiseen mainitun toimilupakirjan 8 §:n d) momentin muutokseen, että maksua raitiovaunun käyttämisestä kannettaisiin 25 penniä kultakin matkalta sen pituuteen katsomatta, sillä ehdolla että Osakeyhtiö M. G. Stenius sinä aikana, jona siten korotettua maksua kannetaan, kaupungin sähkölaitokselle suorittaa sovitun virranhinnan korotusta 0.2 penniä kilowattituntia kohti kultakin markalta, jolla halkojen hinta kunakin kuukautena ylittää 8:50 markan sylihinna, luettuna vapaasti rautatievaunussa laitoksen voimakeskuksen vierellä, ja pantaisiin korotus heti käytäntöön sekä olisi voimassa, kunnes kaupunginvaltuusto toisin päättää.

Matkustajamaksujen korotus Hagan—Munkkiniemen raitiotiellä.

Asiaa esiteltäessä kaupunginvaltuusto myöntyi³⁾ rahatoimikamarin esitykseen.

Sittemmin teki Osakeyhtiö M. G. Stenius marraskuun 7:ntenä päivätyn esityksen, anoen oikeutta kantaa raitioteittensä käyttämisestä maksun, joka enintään 25 pennillä ylitti kaupungissa voimassa olevat maksut. Kaupunginvaltuusto myöntyi⁴⁾ tähän anomukseen, ja oli tämä edellä mainitun toimilupakirjan 8 §:n d) momentin muutos oleva voimassa toistaiseksi ja kunnes valtuusto toisin päätti.

Brändö spårvägsaktiebolag oli kirjelmässä syyskuun 21 päivästä, huomauttaen, että kun suuret matkustajajoukot käyttivät Brändön linjan vaunuja matkoilla kaupungissa, estyivät Brändöhön tai Sörnäsiniemelle aikovat henkilöt pääsemästä vaunuihin, anonut saada korottaa yksinkertaiselta matkalta kaupungissa yhtiön raitiolinjoilla kannettavaa maksua, joka kaupungin ja yhtiön välisen toimilupakirjan⁵⁾ mukaan oli 15 penniä sekä Raitiotie- ja omnibusosakeyhtiön tariffin korotuksen yhteydessä oli korotettu 25

Brändön raitiotien matkustajamaksujen korotus.

¹⁾ Kvston pöytäk. 24. 9. 16 §. — ²⁾ Ks. 1913 vuod. kert. siv. 31. — ³⁾ Kvston pöytäk. 7. 5. 31 §. — ⁴⁾ S:n 10. 12. 13 §. — ⁵⁾ Ks. 1911 vuod. kert. siv. 31 ja 1915 vuod. kert. siv. 25.

penniin ¹⁾. Kaupunginvaltuusto päätti ²⁾, muuttaen mainitun toimilupakirjan 7 §:n d) momenttia, oikeuttaa yhtiön toistaiseksi ja kunnes valtuusto muuta päättää, heti saattamaan kaupungissa olevalla linjallaan käytäntöön yksinkertaiselta matkalta kannettavan maksun, joka enintään 25 pennillä ylitti Raitiotie- ja omnibusosakeyhtiön kantaman maksun.

Vesijohdon
ulottaminen
kunnalliskodin
sikalaan.

Vaivaishoitohallituksen tammikuun 31 päivänä tekemän esityksen mukaisesti kaupunginvaltuusto päätti ³⁾ vesijohdon ulotettavaksi kunnalliskodin sikalaan, ja osoitettiin tämän työn teettämiseen 15,500 markkaa 1917 obligatiolainasta.

Vanhankaupungin myllyn
koneiston
myynti.

Kirjelmässä lokakuun 9 päivästä kaupungin teknillisten laitosten hallitus anoi valtuutta Vanhankaupungin myllylaitoksen myymiseen. Sittenkuin elintarvetoimikunta oli, siihen nähden että mylly sijaitsi loitolla rautatieraitteesta sekä sen koneisto oli vanhettunutta mallia, puoltanut myyntiä, päätti ⁴⁾ kaupunginvaltuusto antaa rahatoimikamarin tehtäväksi ryhtyä toimenpiteeseen mainitussa myllyssä olevan koneiston myymiseksi.

Määräraha
vesijohtojen
korjaukseen ja
kunnossapitoon.

Vesijohdon putkiverkon, palopostien ja venttiilien, satamavesipostien ynnä letkujen sekä vesisäiliön korjausta ja kunnossapitoa varten merkitsi ⁵⁾ kaupunginvaltuusto 1919 vuoden menosääntöön 110,000 markkaa.

Vesijohtolaitoksen uutistytöt.

Budjettia järjestellessään merkitsi ⁵⁾ kaupunginvaltuusto 1919 vuoden menosääntöön vesijohtolaitoksen uutistöitä varten seuraavat määrärahat: uusia johtoja teknillisten laitosten hallituksen määräyksen mukaan 10,000 markkaa, vesijohtokanavan louhinta erinäisiin Pakaan alueen katuihin 200,000 markkaa, Teollisuuskadun alainen vesijohto 59,000 markkaa, vesijohtokanavan louhinta erinäisiin Töölön katuihin 277,350 markkaa, Ahlqvistkadun alainen vesijohto 34,000 markkaa, Sampokadun samoin Mechelin- ja Runebergkadun välille 17,600 markkaa, Ilmarisenkadun samoin Arkadia- ja Runebergkadun välille 27,300 markkaa, Temppeilikadun samoin osoitenumerosta 12 Lutherkadulle 9,200 markkaa, Lutherkadun samoin Ilmarisen- ja Temppeilikadun välille 42,000 markkaa, Fredrikinkadun samoin osoitenumerosta 79 Lutherkadulle 3,300 markkaa, Viipurinkadun samoin Hangon- ja Karjalankadun välille (lisämääräraha) 23,900 markkaa, korttelia n:o 280 ympäröiväin Lautatarha- ja Työpajakadun osain samoin 6,000 markkaa, Loviisankadun samoin Kotkan- ja Hangonkadun sekä Tammisaaren- ja Heinolankadun välille 25,200 markkaa, Hangonkadun samoin 13,800 markkaa, Tammisaarenkadun samoin 15,200 markkaa, Heinolankadun samoin 16,200 markkaa, Mechelin-

¹⁾ Ks. 1917 vuod. kert. siv. 130. — ²⁾ Kvston pöytäk. 15. 10. 54 §. — ³⁾ S:n 1. 7. 39 §. — ⁴⁾ S:n 12. 11. 17 §. — ⁵⁾ S:n 30. 12. 13 §; kvston pain. asiakirj. n:o 55.

ja Caloniuskadun samoin 45,600 markkaa, Huopalahdenkadun samoin Stenbäck- ja Munkkiniemenkadun välille sekä Munkkiniemenkadun samoin Huopalahden- ja Vappukadun välille 86,000 markkaa.

Kaikkiaan merkittiin 1919 vuoden menosääntöön vesijohtolaitoksen uutistöitä varten 946,650 markkaa 1918 vuoden menosäännön 4,069,000 markan sijasta.

Vahvistaessaan 1919 vuoden menosäännön merkitsi ¹⁾ kaupunginvaltuusto siihen kaasulaitoksen pääjohtoverkon korjausta ja kunnossapitoa varten 35,000 markkaa, jakelujohdon korjausta ja kunnossapitoa varten 500 markkaa sekä kaasumittarien korjausta ja kunnossapitoa varten 12,000 markkaa.

Määrärahoja kaasulaitoksen korjaukseen ja kunnossapitoon.

Kirjelmässä syyskuun 18 päivästä kaupungin teknillisten laitosten hallitus huomautti, että kaupunginvaltuusto oli vuonna 1913 myöntänyt ²⁾ 400,000 markkaa uuden uuniryhmän teettämiseksi kaasulaitokseen sekä ekshaustorin siihen kuuluvine kojeineen ja johtoineen hankkimiseksi mainittuun laitokseen. Sodan puhjetessa olivat uunit rakenteilla, mutta kaasulaitos oli vasta nyt, kun oli toiveita kivihiilien saamisesta, käynyt työtä lopettamaan, jolloin kuitenkin kalinaajan y. m. johdosta oli 60,000 markan lisämääräraha osoittautunut tarpeelliseksi. Ekshaustoria ei vielä sodan puhjetessa ollut tilattu, vaan oli kaasulaitoksen onnistunut tulla toimeen ilman sitä. Puukaasun kovasti syövyttävän vaikutuksen johdosta oli kuitenkin välttämätöntä nyt hankkia kaksi uutta ekshaustoria, ja laskettiin tähän tarkoitukseen tarvittavan 30,000 markan lisämääräraha. Kaupunginvaltuusto myöntyi ³⁾ esitykseen ja merkitsi sittemmin määrärahan 1919 vuoden menosääntöön.

Ekshaustorien osto kaasulaitokseen.

Vahvistaessaan 1919 vuoden menosäännön merkitsi ¹⁾ kaupunginvaltuusto siihen, paitsi vastamainittuja määrärahoja, 30,000 markkaa uuden kaluston hankkimiseksi kaasulaitokseen, laitoksen pääputkiverkon laajentamiseksi sekä uusien lyhtyjen, patsaiden ja jakelujohtojen sijoittamiseksi.

Määräraha kaasulaitoksen uutistöitä varten.

Kaupungin teknillisten laitosten hallituksen marraskuun 7 päivänä tekemän esityksen mukaisesti kaupunginvaltuusto myönsi ⁴⁾ 150,000 markkaa korkeajännitteiskaapelin teettämiseksi sähkölaitoksen Kasarminkadun aliasemalta Katajanokan valtionkonepajoihin, jotka olivat taanneet kuluttavansa virtaa niin paljon, että erikoisen kaapelin teettäminen kannatti. Tämä määräraha merkittiin 1919 vuoden menosääntöön.

Määräraha korkeajännitteiskaapelin teettämiseksi Katajanokan valtionkonepajoihin.

Kaupunginvaltuusto merkitsi ¹⁾ 1919 vuoden budjettiin sähkölaitoksen kaikkien asemain konelaitteiden korjausta ja kunnossapitoa varten 12,000 markkaa.

Määrärahoja sähkölaitoksen korjaus- ja kunnossapitoihin.

¹⁾ Kvston pöytäk. 30. 12. 13 §; kvston pain. asiakirj. n:o 55. — ²⁾ Ks. 1913 vuod. kert. siv. 73. — ³⁾ Kvston pöytäk. 15. 10. 28 §. — ⁴⁾ S:n 26. 11. 30 §.

pitoa varten 180,000 markkaa, asemarakennusten korjausta ja kunnossapitoa varten 50,000 markkaa sekä johtoverkon korjausta ja kunnossapitoa varten 60,000 markkaa.

Ylitettyjä
yleisten töiden
määrärahoja.

Rahatoimikamarin tammikuun 17 päivänä tekemän ilmoituksen johdosta päätti ¹⁾ kaupunginvaltuusto valtuuttaa kaupungin yleisten töiden hallituksen ylittämään seuraavat osin 1917 vuoden menosääntöön merkityt, osin edellisiltä vuosilta siirtyneet määrärahat vieressä mainituin määrin: katujen ja yleisten paikkain erinäiset korjaukset 1,100 markalla, Espoon- y. m. Töölön katujen alainen viemärijohto 10,500 markalla, Sörnäsintien rantatien ketokiveyksen uudistus Siltasaarenkadun ja Toisen linjan väliltä 2,800 markalla, Itä Brahekadun alaisen viemärijohtoon uudistus Helsinginkadulta noin 180 m. pohjoiseen 5,300 markalla. Niinikään myönnyttiin ²⁾ saman hallituksen anomukseen saada ylittää seuraavat 1918 vuoden menosääntöön tilit vieressä mainituin määrin: sekalaiset satamain korjaukset 51,800 markalla, Turvikin höyrylaivalaiturin korjaus 1,850 markalla, hengenpelastuskalujen, halkomittain y. m. kunnossapito 14,250 markalla sekä pesuhuoneiden ja viruslaiturien korjaus 5,000 markalla.

Kaupunginvaltuuston antaman valtuuden ³⁾ nojalla oli valmisteluvaliokunta valtuuston 1917 vuoden käyttövaroista myöntänyt 6,900 markan lisäyksen mainitun vuoden menosääntöön Itäisen viertotien kiveämistä varten olevaan määrärahaan ⁴⁾.

Määräraha
Savilankadun
osittaisesta au-
kaisua varten.

Rahatoimikamarin marraskuun 26 päivänä 1917 tekemän esityksen mukaisesti osoitti ⁵⁾ kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan 21,000 markkaa Savilankadun aukaisemiseen Läntisen viertotien tontin n:o 27 viereltä, jonka tontin omistajat alkoivat rakentaa.

Pakaan tasoit-
ustyöt.

Kun 1918 vuoden menosääntöön merkittyjen tasoitustyöiden ei katsottu riittävän työansion hankkimiseksi linnoitustöistä ja eräistä sotateollisuusyrityksistä irtisanotuille työntekijöille, esitti rahatoimikamari kirjelmässä joulukuun 28 päivältä 1917, että kaupunki ryhtyisi panemaan kuntoon teollisuustontteja, joka työ oli tuottosampaa kuin tavallisia asuntotontteja ympäröiväin katujen aukaisu.

Mainittua tarkoitusta varten oli laadittu suunnitelma tehdastonttien järjestämiseksi Pakaan alueelle, joka suunnitelma liittyi aikaisemmin laadittuihin jaoituskaavoihin, mutta oli näitä taloudellisesti edullisempi. Tehdastontteja saataisiin noin 80,000 m² ja alueen kuntoonpanettamisesta laskettiin olevan kustannuksia: 2,148,500 markkaa katutöistä, 207,000 markkaa Sörnäsintien satamaradalle vievän sivuraiteen teettämisestä, 325,000 markkaa viemärijohtoista ja 200,000 markkaa vesijohtosta (putkijohtoja lukuun

¹⁾ Kvston pöytäk. 7. 5. 13 §. — ²⁾ S:n 12. 11. 7 §. — ³⁾ Ks. 1917 vuod. kert. siv. 180. — ⁴⁾ Kvston pöytäk. 8. 1. 3 §. — ⁵⁾ S:n 24. 1. 4 §.

ottamatta). Näissä töissä voitaisiin pitää noin 700 miestä 3 1/2 kuukautta. Puheenalaisten töiden aloittamismahdollisuudet olivat kuitenkin sen varassa, voitiinko ne erottaa siitä yleisestä suunnitelmasta, joka oli rakennuskonttorissa tekeillä sen kysymyksen selvittämiseksi, mitä mahdollisuuksia oli luovuttaa Pakaan, Gumtähden ja Forsbyn alueet kokonaisuudessaan teollisuustarkoituksiin. Pakaan alueen järjestämisestä erikseen ei kuitenkaan kaupungin yleisten töiden hallituksen mielestä koituisi hankaluutta, koska mainittu alue oli luonnollisten rajain ympäröivistä maista erottama osa. Kaupunginvaltuuston aikaisemmin hyväksyessä ¹⁾ Pakaan alueen eteläosan asemajaoituksen jätettiin kysymys, milloin järjestelytöt aloitettaisiin ja mitä järjestelmää tonttien luovutuksessa noudatettaisiin, eri selvityksen varaan, joka valtuuston myöhemmin tekemäni päätöksen ²⁾ mukaan oli uusien maa-alueiden hankkimista sekä teollisuustonttien ja varastopaikkain osoittamista koskevia kysymyksiä selvittämään asetetun valiokunnan annettava.

Rahatoimikamarin mielestä ei mikään näytännyt estävän heti aloittamasta aukaisutyötä, jota vastoin luovutusmuotoa koskeva kysymys olisi jätettävä edellä mainitun valiokunnan lopullisen ehdotuksen varaan. Kun tontteja ruvettaisiin käyttämään vasta jonkin ajan kuluttua, voi suunniteltujen raiteiden laskeminen jäädä toistaiseksi, joten työ käsittäisi ainoastaan katujen aukaisua sekä viemäri- ja vesijohtokanavain louhintaa. Kamari ehdotti, että kaupunginvaltuusto päättäisi valtuuttaa rahatoimikamarin panemaan käyntiin aukaisu- ja kanavanlouhintatöitä Pakaan alueella laaditun kaupunginasemakaavajaoitusehdotuksen mukaisesti sekä mainittujen töiden kustannukset, kaikkiaan 2,673,500 markkaa, maksettavaksi 1917 vuoden obligatiolainasta.

Edellä mainitun valiokunnan ilmoitettua katsoneensa Pakaan alueen järjestelyn voivan käydä päinsä riippumatta valiokunnan selvitetäväksi annetun kysymyksen muusta käsittelystä, oli valmisteluvaliokunta kaupunginvaltuustolta saamansa valtuuden ³⁾ nojalla tammikuun 11 päivänä kehoittanut rahatoimikamaria heti aloittamaan työt. Kaupunginvaltuusto sittemmin hyväksyi ⁴⁾ tämän toimenpiteen.

Sitä työnhakijain lukumäärän kasvamista, joka oli aiheuttanut rahatoimikamarin esittämään heti aloitettavaksi kadunaukaisutöitä Pakaassa, oli sittemmin edelleen jatkunut, minkätähden rahatoimikamari kaupunginvaltuustolle ilmoitti hätäaputöitä olevan järjestettävä edelleen noin 1,000 miehelle. Näistä töistä asetti kamari

Töölön kadunaukaisutöitä.

¹⁾ Ks. 1914 vuod. kert. siv. 15. — ²⁾ Ks. 1916 vuod. kert. siv. 6. — ³⁾ Ks. 1917 vuod. kert. siv. 180. — ⁴⁾ Kvston pöytäk. 24. 1. 56 §.

etusijaan vientisataman rakennuttamisen Sörnäsiin. Rantasiltain ja laiturien teettäminen täytyi tosin jättää seuraavaan kesään, mutta laajoihin aukaisutöihin sekä Englantilaiskallion louhimiseen voitiin heti ryhtyä. Esitystä määrärahan myöntämisestä näitä töitä varten, joihin pitemmäksi aikaa voitiin sijoittaa 4—500 miestä, ei kamari ollut katsonut olevan aihetta nyt tehdä, koska niitä ei voitu erottaa satamarakennussuunnitelman¹⁾ yhteydestä, jonka välittömästi hyväksymisestä mahdollisuus mainitun työttömäin määrän sijoittamiseen siis riippui. Työn hankkimiseksi muille työttömille ei kamari valmiiden työsuunnitelmain puutteessa ollut voinut ehdottaa muita toimenpiteitä kuin kadunaukaisujen aloittamista Töölössä. Nämä käsittäisivät seuraavain katuosain aukaisun ynnä viemäri- ja vesijohtojen (paitsi putkia) laskemisen: Ahlqvistkadun Temppeli- ja Apollokadun väliltä, paitsi portaita, Ilmarisenkadun Arkadia- ja Runebergkadun väliltä, Sampokadun Mechelin- ja Temppelikadun väliltä, Lutherkadun Ilmarinen- ja Temppelikadun väliltä, Temppelikadun korttelin n:o 426 ympäriltä sekä Fredrikinkadun jatkeen Lutherkadulle asti. Kustannuksia laskettiin olevan 1,740,450 markkaa, josta määrästä vesijohtolaitoksen osalle tulevain töiden kustannukset, 277,350 markkaa, maksettaisiin lainavaroista, jota vastoin loput eli 1,463,100 markkaa voitaisiin suorittaa menosääntöön sekalaisia töitä varten merkitystä määrärahasta.

Valmisteluvaliokunta ilmoitti kaupunginvaltuustolta saamansa valtuuden²⁾ nojalla tammikuun 11 päivänä kehoittaneensa rahatoimikamaria heti aloituttamaan puheenalaiset työt, sikäli kuin ne havaittiin tarpeelliseksi työansion hankkimiseksi Helsingistä kotoisin oleville työttömille. Kaupunginvaltuusto hyväksyi³⁾ sittemmin valiokunnan toimenpiteen ja päätti 1917 vuoden obligatiolainasta osoittaa 277,350 markkaa mainituista töistä vesijohtolaitoksen osalle tulevain kustannusten suoritukseen sekä mainittujen katujen tasoituksesta ynnä viemärijohtojen teettämisestä niihin koituvat 1,250,500 ja 212,600 markan menot maksettavaksi kuluvan vuoden menosääntöön sekalaisia töitä varten merkitystä 3,000,000 markan määrärahasta.

Määrärahoja
katujen ja
yleisten paik-
kain korjauk-
seen.

Vahvistaessaan 1919 vuoden menosäännön myönsi⁴⁾ kaupunginvaltuusto kaikkiaan 328,900 markkaa seuraavain katujen ja yleisten paikkain korjaukseen ja kunnossapitoon: Itäinen viertotie Lintulahdenkadun ja Käenkujan väliltä: kaupungin osuuden päällystäminen I noppakivillä 60,700 markkaa; Makasiininranta: I noppakivipäällystyksen erään osan uudistus 17,700 markkaa; Eteläinen

¹⁾ Ks. tätä kert. siv. 36 ja seur. — ²⁾ Ks. 1917 vuod. kert. siv. 180. —

³⁾ Kvston pöytäk. 24. 1. 57 §. — ⁴⁾ S:n 30. 12. 13 §; kvston pain. asiakirj. n:o 55.

laturinsiipi: kiveyksen uudistus 21,700 markkaa; Pohjoinen laturinsiipi: I noppakiveyksen uudistus 3,900 markkaa; Virolaisallas: asfalttijalkakäytävän uudistus 8,000 markkaa, Katajanokan silta: ajotien puupäällystyksen sekä pohjoisen jalkakäytävän asfalttipäällystyksen uudistus 16,200 markkaa; Laivastokatu: alemman penkereen viereisen sementtijalkakäytävän kaupungille kuuluvan osan korjaus 3,700 markkaa; Kanavakatu: puhtaanapitolaitoksen kuormauspaikan päällystys II noppakivillä sementtiin 33,100 markkaa; Läntinen viertotie: Töölön tavara-aseman viereisen penkereen kaupungille kuuluvan osan uudesti viertäminen 17,500 markkaa; Saunakatu: itäisen jalkakäytävän ja ajotien päällystyksen osittainen uudistus Laivaveistämön läheisyydessä 7,500 markkaa; Itäinen viertotie: sementtijalkakäytävän uudistus Vallilan n:o 3 kohdalla 1,800 markkaa; Pohjoissataman T-muotoisen laturin kytkypuomien ja pilttuiden uudistus 2,100 markkaa; erinäisten kaupungille kuuluvain katuosain viereisten kaiteiden uudistus ja korjaus 15,000 markkaa, jota paitsi erinäisiä korjauksia varten osoitettiin 120,000 markkaa.

Määrärahoja
katujen ja
yleisten paik-
kain teettä-
miseen.

Samassa tilaisuudessa myönsi ¹⁾ kaupunginvaltuusto määrärahoja kaikkiaan 2,903,200 markkaa alempana mainittujen uusien katujen ja yleisten paikkain teettämiseen: Katajanokan pohjoisrannan kaupungille kuuluvan osan päällystäminen ketokivillä 8,100 markkaa, Flemingkadun jatkeen ja Suvantotien välillä kohta Sörnäsän haararadan pohjoispuolella olevan lastauspaikan viertäminen 19,000 markkaa, Lohjantien viertäminen Inarintien ja Pakaankadun väliltä 16,400 markkaa, Somerontien viertäminen Sammatin- ja Kangasalan tien väliltä 8,600 markkaa, Rajasaarenkadun viertäminen Seurasaarentien ja Humallahden väliltä 6,400 markkaa, Humalkadun tasoitus Läntisen viertotien ja Topeliuskadun väliltä 13,500 markkaa, Agricolakujan tasoituksen loppuun suorittaminen Torkkeli- ja Flemingkadun väliltä 19,000 markkaa, Kangasalan tien tasoitustyön loppuun saattaminen Euran- ja Keiteleentien väliltä 9,000 markkaa, Viipurinkadun tasoitustyön loppuun saattaminen Kotkan- ja Karjalankadun väliltä 24,000 markkaa, Porvoonkadun tasoitustyön loppuun saattaminen Sipoon- ja Eläintarhankadun väliltä 22,000 markkaa, erinäisten Pakaan alueen katujen tasoitus 2,148,500 markkaa, Pengerkadun tasoituksen loppuun saattaminen 30,000 markkaa, Ensimmäisen linjan tasoituksen loppuun saattaminen Castrén- ja Alppilankadun väliltä 34,000 markkaa, Lautatarha- ja Työpajakadun tasoitus kortt. n:o 280 ympäriltä 300,000 markkaa, Torkkelikadun tasoituksen loppuun saattaminen Agricola- ja Pengerkadun väliltä 70,000 markkaa, Loviisankadun tasoituksen loppuun saattaminen Kotkan- ja Karjalan-

¹⁾ Kvston pöytäk. 30. 12. 13 §; kvston pain. asiakirj. n:o 55.

kadun väliltä 23,000 markkaa, Hangonkadun tasoituksen loppuun saattaminen 7,000 markkaa, Tammisaarenkadun samoin 29,000 markkaa, Heinolankadun samoin 11,000 markkaa ja Kaisaniemenkadun samoin 104,700 markkaa.

Määräraha viemärien korjaukseen ja kunnossapitoon.

Kanavain ja viemärien korjaukseen ja kunnossapitoon myönsi ¹⁾ kaupunginvaltuusto 1919 vuoden menosäännön vahvistaessaan kaikkiaan 230,000 markkaa.

Määrärahoja uusien viemärien teettämiseen.

Samassa tilaisuudessa ¹⁾ merkittiin budjettiin vieressä mainitut määrärahat uusien viemärien teettämiseksi seuraaviin katuuihin: Konstantininkatuun korttelin n:o 7 talojen osoitenumerojen 4—6 välisen rajan ja Pohjoissataman välille 9,000 markkaa, erinäisiin Pakaan alueen katuuihin 325,000 markkaa, Lautatarha- ja Työpajakadun eräisiin osiin 43,000 markkaa, Loviisankatuun 15,500 markkaa, Hangonkatuun 3,000 markkaa, Tammisaarenkatuun 8,000 markkaa sekä Heinolankatuun 8,200 markkaa.

Määrärahoja teitä varten.

Vastamainitussa tilaisuudessa ¹⁾ myönsi kaupunginvaltuusto teiden erinäisiin korjaukseen 30,000 markkaa, Kivelän sairaalan ja Seurasaarentien välisen tien vierroksen uudistukseen 4,400 markkaa sekä Nordenskiöldin lehtotieltä pohjoiseen kulkevan tien viertämiseen noin 150 metrin pituudelta 6,400 markkaa.

Määräraha tien teettämiseksi kaupunginpuutarhaan.

Kaupunginpuutarhaan teetettävän tien valmistamiseksi myönsi ²⁾ kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan 200 markan lisämäärärahan.

Määräraha viertoteiden korjauksiin.

Viertoteiden erinäisiä korjauksia varten merkitsi ¹⁾ kaupunginvaltuusto 1919 vuoden menosääntöön 100,000 markkaa.

Määrärahoja Mynttirannan korjaukseen.

Kun Mynttirannan suojusparrut olivat venäläisen meriväen menettelyn johdosta pahoin vioittuneet, myönsi ³⁾ kaupunginvaltuusto 1917 menosääntöön merkityn 11,250 markan määrärahan lisäksi käyttövaroistaan 18,750 markan lisämäärärahan niiden uudistamiseksi. Eräiden muiden, niinikään venäläisen meriväen mainitulle laiturille tekemäin vaurioiden korjaamiseksi myönsi ⁴⁾ valtuusto lisäksi 20,000 markkaa, antaen sen ohessa rahatoimikamarin tehtäväksi perii Venäjän valtiolta kaupungille tulevan vahingonkorvauksen.

Määrärahoja laiturien ja virutushuoneiden korjaukseen.

Kaupunginvaltuusto osoitti ⁵⁾ käyttövaroistaan alempana mainitut määrät seuraavain 1917 vuoden syysmyrskyjen vahingoittamain laiturien ja virutushuoneiden korjauksiin: Tokankadun viemärin päässä olevan venelaiturin 6,000 markkaa, Merisatamassa Kapteeninkadun ja Neitsytpolun välillä olevan venelaiturin 1,000 markkaa, Sörnäsintien rantatien virutushuoneen edustalla olevan purkauslaiturin 6,000 markkaa, Pohjoissatamassa olevan T-muotoisen rantasillan pohjoisosan 4,500 markkaa, Merisataman virutushuo-

¹⁾ Kvston pöytäk. 30. 12. 13 §; kvston pain. asiak. n:o 55. — ²⁾ Kvston pöytäk. 30. 12. 6 §. — ³⁾ Kvston pöytäk. 4. 6. 5 §. — ⁴⁾ S:n 20. 8. 53 §. — ⁵⁾ S:n 24. 1. 58 §.

neiden 2,000 markkaa sekä sekalaisten laitosten korjauksiin 500 markkaa eli yhteensä 20,000 markkaa.

Vahvistaessaan 1919 vuoden menosäännön osoitti ¹⁾ kaupunginvaltuusto satamain korjaus- ja kunnossapitotöitä varten seuraavat määrärahat: erinäiset korjaukset 140,000 markkaa, alasmenosillat jälle ynnä rantasiltain ja jäärailojen viereiset aidat 25,000 markkaa, satamain ruoppaus 135,000 markkaa, satamain ja kulkuväylän syvyysmittaukset ja pohjatutkimukset 70,000 markkaa, Taivallahden purkauslaiturin korjaus ja pitentäminen 15 metrillä 26,500 markkaa, Hietaniemen lantalaiturin korjaus ja pitentäminen 20 metrillä sekä levitys 5.50 metristä 8 metriin 36,000 markkaa, Ruoholahden itäisen purkauslaiturin n:o 1 korjaus sekä sillankurkun levittäminen 5 metriin 8,000 markkaa, Aleksanterinkadun päässä ja Katajanokan kanavan vierellä olevan venelaiturin korjaus 3,900 markkaa, Pohjoissataman T-muotoisen laiturin sillankurkun pohjoispuolen korjaus 35,000 markkaa, Siltasaarenrannassa Pitkäsillan vierellä sijaitsevan hiekanpurkauslaiturin korjaus 1,500 markkaa, Pitkäsillan kaakkoispuolisen väliaikaisen rantasillan korjaus 5,700 markkaa, Hakaniemenrannan länsipään väliaikaisen rantasillan korjaus 4,000 markkaa, Eläintarhan venelaiturien kahden itäisimmän rantaportaan korjaus 1,550 markkaa, Haapaniemessä sijaitsevan puhtaanapitolaitoksen hiekanpurkauslaiturin korjaus 1,300 markkaa, Paraisten kalkkiyhtiön purkauslaiturin vierellä Sörnäsin rantatien varrella sijaitsevan purkauslaiturin korjaus ja sillankurkun levitys 5 metriin 8,600 markkaa, Sörnäsin niemekkeen läntisen sillan korjaus ja ulkopuolisen arkun korotus 11,500 markkaa, Sumpparin pohjoispuolella vastapäätä Sörnäsin sataman läntistä siltaa sijaitsevan tihtaalin korjaus 2,800 markkaa sekä kaupungin valloituksessa huhtikuun 12 päivänä 1918 vahingoittuneiden Pitkäsillan kaiteiden ja kiviliistain korjaus 45,000 markkaa eli yhteensä 561,350 markkaa.

Määrärahoja satamain korjaus- ja kunnossapitotöihin.

Samassa tilaisuudessa myönsi ¹⁾ kaupunginvaltuusto seuraavat määrärahat satamain uutistöitä varten: venelaituri 52 soutuveneelle Ruoholahden pohjoisrantaan purkauslaiturien länsipuolelle 4,800 markkaa, venelaituri 65 soutuveneelle Haapaniemeen Kone- ja siltarakennusosakeyhtiön alueen pohjoispuolelle 12,000 markkaa, XX kaupunginosassa teetettävään tasoitus- ja laituritöiden jatkaminen 500,000 markkaa sekä uusi kytkylaituri Katajanokan pohjoisrantaan 16,000 markkaa eli yhteensä 532,800 markkaa.

Määrärahoja satamain uutistöitä varten.

Erään leikkipaikaksi käytetyn Pakaan alueen osan aitaamiseen myönsi ²⁾ kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan 1,700 markkaa.

Määräraha erään leikkipaikan aitaamiseen.

¹⁾ Kvston pöytäk. 30. 12. 13 §; kvston pain. asiakirj. n:o 55. — ²⁾ Kvston pöytäk. 20. 8. 84 §.

Evätty anomus
uusien tennis-
kenttään jär-
jestämisestä.

Kirjelmässä heinäkuun 12 päivältä Helsingin lawntennisklubi anoi uusia tenniskenttiä laitettavaksi Mäntymäen vierelle. Anomus evättiin ¹⁾ sen toteuttamisesta johtuvain suurten kustannusten johdosta.

Lisämääräraha
Vuorimies-
kadun tontin
n:o 6 tasoitusta
ja istutusta
varten.

Vuorimieskadun entisen tontin n:o 6 erään osan tasoitusta ja istutusta varten myönsi ²⁾ kaupunginvaltuusto 11,500 markan lisäyksen 1917 vuoden menosääntöön merkittyyn 25,000 markan määrärahaan.

Määräraha
Alppilan hiihto-
mäkeä varten.

Helsingin hiihtoklubin anomuksen Alppilan hiihtomäen korjauttamisesta ja uudesti rakennuttamisesta kaupunginvaltuusto epäsi, ³⁾ koska anomuksen toteuttamisesta olisi kustannuksia 48,000 markkaa ja työn katsottiin voivan jäädä halvempiin aikoihin.

Sittemmin teki Helsingin hiihtoklubi uuden anomuksen, jossa mainittiin, että niin maki kuin katsojalavatkin olivat siinä määrin rappiolla, että niiden väliaikainen korjaus oli välttämätön, erittäinkin kevättälvella 1919 pidettävän suuren urheilujuhlan vuoksi. Kaupunginvaltuusto osoitti ⁴⁾ 20,770 markkaa edellä mainittuja korjaustoita varten, sillä ehdolla että Helsingin hiihtoklubi jatkuvan vahingonteon estämiseksi hiihtomäellä piti huolta sen tehokkaamasta vartioinnista. Määräraha merkittiin sittemmin 1919 vuoden menosääntöön.

Istutusmäärä-
rahoja ylitetty.

Kaupunginvaltuusto hyväksyi ⁵⁾ rahatoimikamarin toimenpiteen valtuuttaa rakennuskonttorin kaikkiaan 696: 85 markalla ylittämään erinäiset 1917 vuoden istutusmäärärahat.

Lisämääräraha
istutuksia
varten.

Lisäykseksi istutusten ja puutaimistojen kunnossapitomäärärahaan myönsi ⁶⁾ kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan 20,000 markkaa.

Määrärahoja
istutusten kun-
nossapitoon.

Vahvistaessaan 1919 vuoden menosäännön myönsi ⁷⁾ kaupunginvaltuusto istutusten kunnossapitoon seuraavat määrärahat: istutusten ja puutaimistojen kunnossapitoon 275,000 markkaa, sairaalan toimitettavaan Kivelän istutusten kunnossapitoon 2,500 markkaa, Eläintarhan urheilukentän järjestysmiehen palkkaukseen 3,000 markkaa, Eläintarhan urheilukentän kunnossapitoon 2,200 markkaa, Kaisaniemen tenniskentän samoin 3,100 markkaa, Punanotkon leikkikentän samoin 1,250 markkaa, Haapaniemen urheilukentän samoin 1,750 markkaa, Haapaniemen urheilukentän järjestysmiehen palkkaukseen 1,050 markkaa, kaupunginpuutarhan kasvihuoneiden ja asuinrakennusten polttoaineisiin 39,000 markkaa, kaupunginpuutarhan erinäisten huoneistojen lämmitykseen ja siivoamiseen 900 markkaa, samain valaistukseen 350 markkaa, talvipuutarhan kunnossa-

¹⁾ Kvston pöytäk. 12. 11. 30 §. — ²⁾ S:n 30. 12. 6 §. — ³⁾ S:n 4. 6. 27 §. — ⁴⁾ S:n 10. 12. 38 §. — ⁵⁾ S:n 24. 1. 38 §. — ⁶⁾ S:n 30. 12. 6 §. — ⁷⁾ S:n 30. 12. 13 §; kvston pain. asiakirj. n:o 55.

pitoon 8,100 markkaa, kaupunginpuutarhan tallipalvelijaston palkkoihin, tallin rehuihin y. m. menoihin 18,000 markkaa, Alpin kunnossapitoon 5,000 markkaa, vanhempain nurmien ja käytävien uudistukseen 7,200 markkaa, kaupungin istutuksissa tarvittavan mullan valmistukseen 5,600 markkaa, lannan ostamiseksi taimilavoihin 1,300 markkaa, kaupungin vesilintujen hoitoon 2,000 markkaa, työkalujen ostoon ja korjaukseen 5,200 markkaa, aitain kunnossapitoon 9,000 markkaa, puistosohvain korjaukseen 4,800 markkaa, korvaukseksi kaupungin kaikissa istutuksissa, kasvihuoneissa y. m. kulutetusta vedestä 10,000 markkaa, neljän puistonvartijan palkkaukseen 6,400 markkaa, Turvikissa olevaa H. Borgströmin kansanpuistoa varten 3,400 markkaa sekä suojeluskuntalaisten ja kaatuneitten sotilaitten hautain hoitoa varten 3,600 markkaa.

Vahvistaessaan 1919 vuoden menosäännön merkitsi ¹⁾ kaupunginvaltuusto seuraavat määrärahat uusia istutuksia y. m. varten: talvi-
puutarhan pääkäytävän järjestämiseen 20,000 markkaa, Kaisanien
tasoitustöiden jatkamiseen 10,000 markkaa, Eläintarhan lam-
mikkojen pohjoispuolisen alueen tasoitustöiden jatkamiseen 11,300
markkaa, Helsinginniemen huvilakaupungissa Ehrensvärd- ja Spe-
ranskitien välillä aloitettujen tasoitus- ja istutustöiden jatkamiseen
30,000 markkaa sekä 10 kelkkaradan laittamiseen 15,000 markkaa.

Määrärahoja
istutusten lait-
tamista y. m.
varten.

Kaupunginvaltuusto hyväksyi ²⁾ rahatoimikamarin toimenpiteen
sallia rakennuskonttorin puhtaanapito-osaston 90,000 markalla ylit-
tää miehistön ja ajomiesten palkkauksia varten vuodeksi 1917
myönnetyn määrärahan.

Puhtaanapito-
laitoksen mää-
rärahoja ylitet-
ty ja lisätty.

Kirjelmässä lokakuun 31 päivästä rahatoimikamari ilmoitti, että
seuraaville 1918 vuoden menosäännön tileille tarvittiin lisäystä
vieressä mainitut määrät: tavaravajojen puhtaanapito ja trallien
pinoaminen rantasilloille sekä Aleksanterinkadun talon n:o 1 ja Länsi-
rannan talon n:o 10 pihamaiden puhtaanapito 2,400 markkaa, kaato-
paikkain ja laiturien kunnossapito 7,200 markkaa, vartijain palk-
kaus 19,500 markkaa, käymäläin ja mukavuuslaitosten puhtaan-
apito 20,500 markkaa, X, XI ja XII kaupunginosassa olevain kau-
pungin uusien katuosain samoin 58,000 markkaa, XIII ja XIV kau-
punginosassa olevain kaupungin uusien katuosain samoin 24,500
markkaa, viertoteiden samoin 20,000 markkaa, Kaivopuiston vierto-
teiden samoin 1,600 markkaa, teiden samoin 5,000 markkaa sekä
hevosten rehut y. m. lokakuun 15 päivästä joulukuun 31 päivään
99,500 markkaa eli kaikkiaan 258,200 markkaa. Kaupunginvaltuusto
osoitti ³⁾ tämän määrän käyttövaroistaan.

¹⁾ Kvston pöytäk. 30. 12. 13 §; kvston pain. asiakirj. n:o 55. — ²⁾ Kvston
pöytäk. 7. 5. 43 §. — ³⁾ S:n 12. 11. 13 §.

Määrärahoja
puhtaanapito-
laitoksen kor-
jauksiin ja kun-
nossapitoon.

Vahvistaessaan 1919 vuoden menosäännön merkitsi ¹⁾ kaupunginvaltuusto puhtaanapitolaitoksen korjauksia ja kunnossapitoa varten seuraavat määrärahat: laiturien ja tavarasuojain puhtaanapito, trallien pinoaminen rantasilloille sekä Aleksanterinkadun talon n:o 1 ja Länsirannan talon n:o 10 pihamaiden puhtaanapito 17,500 markkaa, kaatopaikkain ja laiturien kunnossapito 20,000 markkaa, vartijain palkkaus 52,000 markkaa, makkien ja käymäläin puhtaanapito 110,000 markkaa, makkien ja käymäläin korjaus ja maalaus 12,000 markkaa, makkien ja käymäläin vedenkulutus ja desinfioiminen 7,000 markkaa, kaupungin katuosain ja yleisten paikkain puhtaanapito 780,000 markkaa, VI kaupunginosan huvila-alueella olevain kaupungin tieosain puhtaanapito 84,500 markkaa, X, XI ja XII kaupunginosassa olevain kaupungin uusien katuosain sekä Hermannin teiden puhtaanapito 100,000 markkaa, XIII ja XIV kaupunginosassa olevain kaupungin uusien katuosain puhtaanapito 70,000 markkaa, kaupungin katujen, viertoteiden ja teiden kastelu, työ-kustannukset 130,000 markkaa, katujen kasteluun ja Kauppatorin huuhteluun käytetty vesi 24,000 markkaa, viertoteiden puhtaanapito 230,000 markkaa, Kaivopuiston viertoteiden samoin 18,000 markkaa, teiden samoin 104,000 markkaa, venesatamain ja jäiden samoin 15,000 markkaa eli kaikkiaan 1,774,000 markkaa.

Määräraha
makkien puh-
taanapitoa
varten.

Yleistä makkien puhtaanapitoa varten merkittiin ¹⁾ 1919 vuoden menosääntöön määrärahoja kaikkiaan 2,110,500 markkaa.

Anomus Kor-
keasaaren
eläintarhan
lakkauttami-
sesta ja biolo-
gisen museon
perustamisesta
sen sijaan.

Kaupunginvaltuustolle osoitetussa esityksessä lokakuun 16 päivältä 1917 olivat erinäiset eläinsuojelusyhdistykset anoneet, että Korkeasaaren eläintarha lakkautettaisiin ja sen sijaan perustettaisiin biologinen museo. Asiasta marraskuun 26 päivänä samaa vuotta antamassaan lausunnossa ²⁾ rahatoimikamari ilmoitti, että Korkeasaaren eläintarhaa varten oli määrärahoja, vaikkakaan ei yhtä runsaita kuin aikaisemmin, merkitty 1918 vuoden menosääntöön, etusijassa jotta voitaisiin säilyttää eräät eläimet, joiden sijaan oli vaikea saada uusia, ja ehdotti kamari anomusta evättäväksi. Kaupunginvaltuusto yhtyi ³⁾ rahatoimikamarin ehdotukseen.

Määräraha
Korkeasaaren
ja Seurasaaren
laitoksia
varten.

Järjestäessään 1919 vuoden budjetin merkitsi ¹⁾ kaupunginvaltuusto siihen 150,000 markan määrärahan Korkeasaaren ja Seurasaaren laitosten kunnossapitoa varten.

¹⁾ Kvston pöytäk. 30. 12. 13 §; kvston pain. asiakirj. n:o 55. — ²⁾ Kvston pain. asiakirj. n:o 41 vuodelta 1917. — ³⁾ Kvston pöytäk. 24. 1. 22 §.